

**BOSHLANG'ICH SINF O'QUVCHILARINING SAVODXONLIGINI XALQARO
BAHOLASH DASTURLARI ASOSIDA OSHIRISH****Sevara Karimova Shaxriddin qizi**

Guliston davlat universiteti o'qituvchisi

sevarakarimovaa141@gmail.com**Shoira Habibullayeva Farhod qizi**

Guliston davlat universiteti 3 kurs talabasi

xabibullayevashoira@gmail.com<https://doi.org/10.5281/zenodo.11401400>

Annotatsiya. Ushbu maqola hozirgi kunda rivojlanayotgan mamlakatlar tomonidan qo'llanilayotgan xalqaro baholash metodlari, usullari orqali mamlakatimizdagi o'sib kelayotgan yosh avlodning savodxonligini rivojlantirish va kamchiliklarini bartaraf etish. Miliy ta'lim bilan birgalikda xalqaro baholash o'z ichiga oladigan zamovaviy metodlar va ilg'or texnologiyalar asosida o'qitish o'quvchilarda savodxonlik darajasini rivojlantiribgina qolmay, ularning dunyoqarashini yanada kengaytirishda va albatta, kelgusida jahon andozalariga javob beraoladigan raqobatbardosh kadr bo'lishlariga yordam berishini bilib olamiz.

Kalit so'zlar: xalqaro baholash, ilg'or texnologiyalar, PIRLS, TIMSS, savodxonlik, dastur orqali o'qish.

**IMPROVING LITERACY OF PRIMARY CLASS STUDENTS BASED ON
INTERNATIONAL ASSESSMENT PROGRAMS**

Abstract. This article is about developing the literacy of the young generation in our country and eliminating its shortcomings through international assessment methods and methods currently used by developing countries. Teaching on the basis of modern methods and advanced technologies, together with national education, which includes international standards, not only develops students' literacy level, but also helps them to further expand their worldview and, of course, to become competitive staff who can meet global standards in the future. we will find out.

Key words: international assessment, advanced technologies, PIRLS, TIMSS, literacy, reading through the program.

**ПОВЫШЕНИЕ ГРАМОТНОСТИ УЧАЩИХСЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ НА
ОСНОВЕ МЕЖДУНАРОДНЫХ ПРОГРАММ ОЦЕНКИ**

Аннотация. Данная статья посвящена развитию грамотности молодого поколения в нашей стране и устранению ее недостатков посредством международных методов оценки и методов, используемых в настоящее время развивающимися странами.

Обучение на основе современных методов и передовых технологий в сочетании с национальным образованием, включающим международные стандарты, не только повышает уровень грамотности учащихся, но и помогает им еще больше расширить свое мировоззрение и, конечно же, стать конкурентоспособными кадрами, способными соответствовать требованиям. мировые стандарты мы узнаем в будущем.

Ключевые слова: международная оценка, передовые технологии, PIRLS, TIMSS, грамотность, чтение программы.

So‘nggi yillarda mamlakatimizda amalga oshirilayotgan islohatlar natijasida har sohada yuqori ko‘rsatkichlarga erishayotganligi barcha sohalarda o‘z kasbining ustasi bo‘lgan malakali kadrlarga bo‘lgan talabni yanada oshirmoqda. Bu esa bizdan o‘quvchilarni ta‘lim olishga qiziqishlarini yanada oshirishni, ularga ta‘lim berishning samarali usullarini qo‘llashni talab qiladi. Biz bunday vaziyatda albatta ta‘lim sifati bilan butun dunyoga mashhur davlatlarning ta‘lim metodlaridan, ularning baholash tizimlaridan andoza sifatida foydalansak bo‘ladi. Chunki ta‘lim sifati va samaradorligini oshirish yo‘lida xorijiy ilg‘or tajribalarni o‘rganish, xalqaro standartlar talablarining joriy etilishi muhim ahamiyatga ega.

Respublikamizda qo‘yilayotgan amaliy qadamlarga Prezidentimiz tomonidan chiqarilayotgan qaror va farmonlarni misol qilib keltirishimiz mumkin.

Prezidentimizning 2019-yil 29-apreldagi “O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta‘limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi PF-5712-son Farmonida 2030-yilga kelib PISA xalqaro dasturi reytingida jahonning birinchi 30 ta ilg‘or mamlakatlari qatoriga kirishiga erishish hamda xalq tizimida ta‘lim sifatini baholash sohasidagi xalqaro tadqiqotlarni tashkil etish asosida o‘quvchilarning o‘qish, matematika va tabiiy yo‘nalishidagi fanlardan savodxonlik darajasini baholashga yo‘naltirilgan ta‘lim sifatini baholashning milliy tizimini yaratish vazifalari belgilangan.[1]

Bizning oldimizdagi vazifalar esa Xalqaro baholash dasturlariga nimalar kirishi va uning qaysilari boshlang‘ich siflarga to‘g‘ri kelishini aniqlab ulardan o‘zimiz uchun zarur andozalarni olishdir.

Pirls-boshlang‘ich 4-sinf o‘quvchilarining matnni o‘qish va tushunish darajasini baholash;

TIMSS- 4 va 8-sinf o‘quvchilarining tabiiy-ilmiy yo‘nalishdagi fanlardan savodxonligini baholash;

TALIS- rahbar va pedagog kadrlarning umumiy o'rta ta'lim muassasalarida o'qitish va ta'lim olish muhitini hamda o'qituvchilarning ish sharoitlarini o'rganish;

PISA- 15 yoshli o'quvchilarning o'qish, matematika tabiiy yo'nalishdagi fanlardan savodxonlik darajasini baholash.

EGRA va EGMA-boshlang'ich sinflarda o'qish hamda matematika bo'yicha ko'nikmalariga baho beradi. Baholash natijalariga ko'ra yangi o'quv dasturlari, o'qitish uslubi va yondashuvlar O'zbekiston yoshlarining yaxshi natija ko'rsatishlari uchun moslashtiriladi.

Ushbu tadqiqotlar yuqori texnik va ilmiy talablar asosida o'tkaziladi. Shuningdek, o'rganilayotgan holatning xususiyatidan kelib chiqib, amaliy tadqiqotlar bilan birga kuzatuv kabi samarali usullardan ham foydalaniladi.

Bu dasturlarning o'quvchilar savodxonligini oshirishda bir qator muhim o'rinlari mavjud:

Bu dasturda O'zbekiston ilk marotaba 2021-yilda qatnashgan. PIRLS xalqaro baholash dasturiga o'quvchilarni tayyorlash orqali ularning tanqidiy fikrlash qobiliyatlari rivojlanadi, samarali o'qish strategiyalarini ongli ravishda tanlab qo'llash qobiliyatlarini rivojlanadi. Bu dastur nafaqat o'quvchilarga kerкли bilim va ko'nikmalar beradi, balki ota-onalarga ha qaysidur ma'noda ta'lim bera oladi. Sababi, o'quvchilarning baholanishi ota-onalarining farzandlariga kitob o'qishga va dars tayyorlashlariga ajratgan vaqtlariga va ularning kitob o'qishga bo'gan munosabati ham ta'sir ko'rsatadi. Bu esa ota-onalar nafaqat bolalariga kitob o'qitishlari balki o'zlari ham kitobga oshno bo'lishlari lozimligini anglatadi.

TIMSS xalqaro baholash dasturini joriy estish orqali esa, o'quvchilarning matematika va tabiiy fanlar bo'yicha yanada chuqurroq bilim olishlari ta'minlanmoqda. Hammamizga ma'lumki, tabiiy fanlar shu paytgacha jiddiy fan sifatida qaralmagan, aynan xalqaro baholash dasturlarini joriy qilish orqali o'quvchilarni tabiatga, atrof-muhitdagi o'zgarishlarga tanqidiy qarashlari rivojlanmoqda desak mubolag'a bo'lmaydi. Bu dasturlarda qatnashish orqali o'quvchilarimizda o'z bilimlarini butun dunyo bo'yicha tengdoshari bilan solishtirish imkoni bo'lmoqda, o'qituvchilarimiz esa, darslarni tashkil qilishda va foydalanilayotgan metodlar, tajribalar va texnologiyalar bo'yicha bilim olishlariga olib kelmoqda.

Xulosa qilib shuni aytish joizki, xalqaro baholash dasturi bo'yicha o'quvchi yoshlarni tayyorlash va ular bilan ishlash yuzasidan xalqaro tadqiqotlarda o'quvchilarning o'qish, tabiiy, matematik savodxonligini baholash, o'quvchilar savodxonligini rivojlantirishga qaratilgan ta'lim jarayonini loyihalashtirish, PISA va PIRLS tadqiqotlarida o'quvchilar savodxonligini baholashning tamoyillari, maqsadlari, shakllari yuzasidan treninglar olib borilishi zarur. Unda ishtirok etish nafaqat O'zbekiston, balki jahon hamjamiyatida o'quvchilarning oquv dasturlarini

yodda saqlab qolganligini baholashdan ularning kompetensiyalarini baholash, ya'ni maktabda egallagan bilimlarini hayotiy vaziyatlarda qo'llay olishi, tanqidiy va mantiqiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish va uni baholashda muhim o'rin tutadi.

REFERENCES

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 29-apreldagi "O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PF-5712-son Farmoni
2. S. Karimova and Sh. Habibullayeva. The Role and importance of "NATURAL SCIENCES" in the development of understanding of nature in general secondary schools. *Rising Flowers of Uzbekistan USA*. Amazon
3. Qayumova, S. (2022). БЎЛАЖАК БОСШЛАНҒИЧ СИНФ ЎҚИТУВСЧИЛАРИНИ TIMSS ХАЛҚАРО БАҲОЛАШ ДАСТУРИ АСОСИДА МЕТОДИК ТАЙЁРГАРЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА МУЛТИМЕДИЯ ВОСИТАЛАРИНИНГ ЎРНИ. *Science and innovation*, 1(B4), 159-162.
4. Shohsanam, K. (2023). THEORETICAL IMPORTANCE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE. *Science and innovation*, 2(Special Issue 3), 159-162.
5. Kayumova, S. T. qizi, Sharipov, S. R., Abdullayev, K. A. ugli, & Nurmatov, I. S. (2023). THE THEORETICAL FOUNDATIONS OF IMPROVING STUDENTS' READING PROFICIENCY BASED ON MODERN TRENDS. *RESEARCH AND EDUCATION*, 2(12), 57-61.
6. To'lqin qizi Kayumova, S., Sharipov, S. R., ugli Abdullayev, K. A., & Nurmatov, I. S. (2023). THE THEORETICAL FOUNDATIONS OF IMPROVING STUDENTS'READING PROFICIENCY BASED ON MODERN TRENDS. *RESEARCH AND EDUCATION*, 2(12), 57-61.
7. Kayumova, S. T. K. (2022). DIFFERENCES BETWEEN PISA AND TIMSS INTERNATIONAL ASSESSMENT PROGRAM. *Academic research in educational sciences*, 3(NUU Conference 2), 753-757.
8. Sh. Kayumova (2023). DIDACTIC PRINCIPLES FOR DEVELOPING NATIVE LANGUAGE AND READING LITERACY OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS. *Science and innovation*, 2 (B9), 57-60. doi: 10.5281/zenodo.8348958

9. Sh. Kayumova (2023). DEVELOPMENT OF STUDENTS' READING LITERACY THROUGH TRIZ PEDAGOGY. *Science and innovation*, 2 (B10), 157-160. doi: 10.5281/zenodo.8433398
10. Qayumova, S. (2022). БЎЛАЖАК БОСШЛАНҒИЧ СИНФ ЎҚИТУВСЧИЛАРИНИ TIMSS ХАЛҚАРО БАҲОЛАШ ДАСТУРИ АСОСИДА МЕТОДИК ТАЙЁРГАРЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА МУЛТИМЕДИЯ ВОСИТАЛАРИНИНГ ЎРНИ. *Science and innovation*, 1(B4), 159-162.
11. Shahridinovna, K. S. (2023). Didactic Features Of Development Of Nature Perception Skills Of Primary School Students. *Eurasian Journal of Learning and Academic Teaching*, 19, 183-187.
12. Shahridinovna, K. S. (2023). INTRODUCING CHILDREN OF PRIMARY SCHOOL AGE WITH THE WORLD. *American Journal of Applied Science and Technology*, 3(06), 09-14.
13. Shahridinovna K. S. Didactic Features Of Development Of Nature Perception Skills Of Primary School Students //Eurasian Journal of Learning and Academic Teaching. – 2023. – Т. 19. – С. 183-187.
14. Shahridinovna K. S. INTRODUCING CHILDREN OF PRIMARY SCHOOL AGE WITH THE WORLD //American Journal of Applied Science and Technology. – 2023. – Т. 3. – №. 06. – С. 09-14.
15. Karimova, S. (2022). THE ROLE AND IMPORTANCE OF" NATURAL SCIENCES" IN THE DEVELOPMENT OF UNDERSTANDING OF NATURE IN GENERAL SECONDARY SCHOOLS. *Science and innovation*, 1(B6), 214-218.
16. Karimova S. THE ROLE AND IMPORTANCE OF" NATURAL SCIENCES" IN THE DEVELOPMENT OF UNDERSTANDING OF NATURE IN GENERAL SECONDARY SCHOOLS //Science and innovation. – 2022. – Т. 1. – №. B6. – С. 214-218.
17. Karimova S. CHARACTERISTICS OF NATURAL TEACHING METHODOLOGY //Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences. – 2021. – Т. 1. – №. 11. – С. 737-740.
18. Karimova, S., & Ashurova, M. (2023). TYPES OF EDUCATION. *Modern Science and Research*, 2(8), 161–163. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/22537>
19. Mamatova, X., Karimova, S., & Turg'unboyeva, M. (2023). EDUCATION IS UPBRINGING, KNOWLEDGE IS SALVATION. *Modern Science and Research*, 2(8),

- 164–166. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/22538>
20. Mamatova H., Karimova, S., & Mamayusupova, . Z. (2023). PEDAGOGICAL ANALYSIS IN THE WORKS OF ALISHER NAVOI. *Modern Science and Research*, 2(9), 5–8. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/23865>
21. Karimova S., Habibullayeva S. THE ESSENCE OF THE EDUCATIONAL PROCESS IN PEDAGOGY //Modern Science and Research. – 2024. – T. 3. – №. 1. – C. 40-44.
22. Karimova Sevara Shaxriddin Qizi. (2023). FORMATION OF NATURE AWARENESS SKILLS OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS. *International Scientific and Current Research Conferences*, 1(01), 43–45. Retrieved from <https://www.orientalpublication.com/index.php/iscrc/article/view/1105>
23. Mamatova H., Karimova S., Mamayusupova Z. PEDAGOGICAL ANALYSIS IN THE WORKS OF ALISHER NAVOI //Modern Science and Research. – 2023. – T. 2. – №. 9. – C. 5-8.
24. Sevara, K., & Maftuna, S. (2024, February). BOSHLANG ‘ICH SINFLARDA ONA TILI DARSLARIGA QO ‘YILGAN ZAMONAVIY TALABLARNING XUSUSIYATI VA AHAMIYAT. In *International conference on multidisciplinary science* (Vol. 2, No. 2, pp. 65-67).
25. Sevara, K., & Mahliyo, X. (2024, February). BOSHLANG‘ICH SINF
26. O‘QUVCHILARIDA MATEMATIK QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISHDA QO‘LLANILADIGAN METODLAR. In *International conference on multidisciplinary science* (Vol. 2, No. 2, pp. 68-70).